

บทที่ 5

ผลการศึกษา

บทนี้เสนอถึงผลการศึกษาที่อาศัยวิธีการศึกษาในบทที่ 4 โดยผลการศึกษานี้แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือผลจากการประมาณค่าจากแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน (Partial Adjustment) เพื่อทดสอบว่าการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีความสมบูรณ์หรือไม่ ถ้าไม่มีความสมบูรณ์แสดงว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่สามารถขจัดอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อส่วนเกินได้หมด ทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อขึ้น และจะประมาณค่าอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อที่อยู่ในสภาวะไร้ดุลยภาพ เพื่อทดสอบว่าในช่วงเวลาใดมีการปันส่วนสินเชื่อ สำหรับส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของการปันส่วนกับการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์

1 การประมาณค่าจากแบบจำลอง

1.1 ผลการประมาณค่าการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ โดยใช้สมการลดรูปในการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (Reduced Form for Price Adjustment Equation) และใช้วิธี Ordinary Least Squares (OLS) ในการประมาณค่า จากแบบจำลองอัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน (Partial Adjustment) จากสมการที่ (12) ในบทที่ 4 ที่ประมาณค่าการปรับอัตราดอกเบี้ยทุกค่า (IP_t - Speed Adjustment)

จากสมการที่ (13) ในบทที่ 4 จะประมาณค่าเฉพาะการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น (IP_t^+ : Upward Adjustment) โดยที่ทุกค่าของ $IP_t > IP_{t-1}$

และจากสมการที่ (14) ในบทที่ 4 จะประมาณค่าเฉพาะการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยที่ลดลง (IP_t^- : Downward Adjustment) โดยที่ทุกค่าของ $IP_t < IP_{t-1}$ ได้ผลดังนี้

ผลการประมาณค่าอัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ไม่สมบูรณ์

	IP_t	IP_t^+	IP_t^-
IP_{t-1}	+0.3800 (4.382)**	+0.3120 (2.157)*	+0.3169 (2.337)*
TD	+0.000005908 (0.616)	-0.00001866 (-1.681)	+0.00003658 (0.335)
TF	-0.00001543 (-0.871)	+0.000221 (1.126)	-0.0002497 (-1.296)
IBOT	+0.7147 (7.261)**	+1.3354 (3.314)**	-0.6155 (-1.767)*
DUM	+0.0592 (0.146)	+10.955 (2.217)*	-11.109 (-2.307)*
GNP	+0.000003914 (2.709)**	+0.000007077 (0.466)	-0.000004006 (-0.264)
DI	+0.368 (0.712)	-1.8963 (-3.336)**	+2.1063 (3.860)**
P^o	-0.0156 (-0.404)	-0.9756 (-2.171)*	-0.9196 (-2.088)*
R^2	0.9682	0.6292	0.6085
F-Test	135.0417	7.5147	6.8857
Durbin Watson	1.937	1.856	1.0749
Sum of Square Error	6.1895	825.837	788.0510

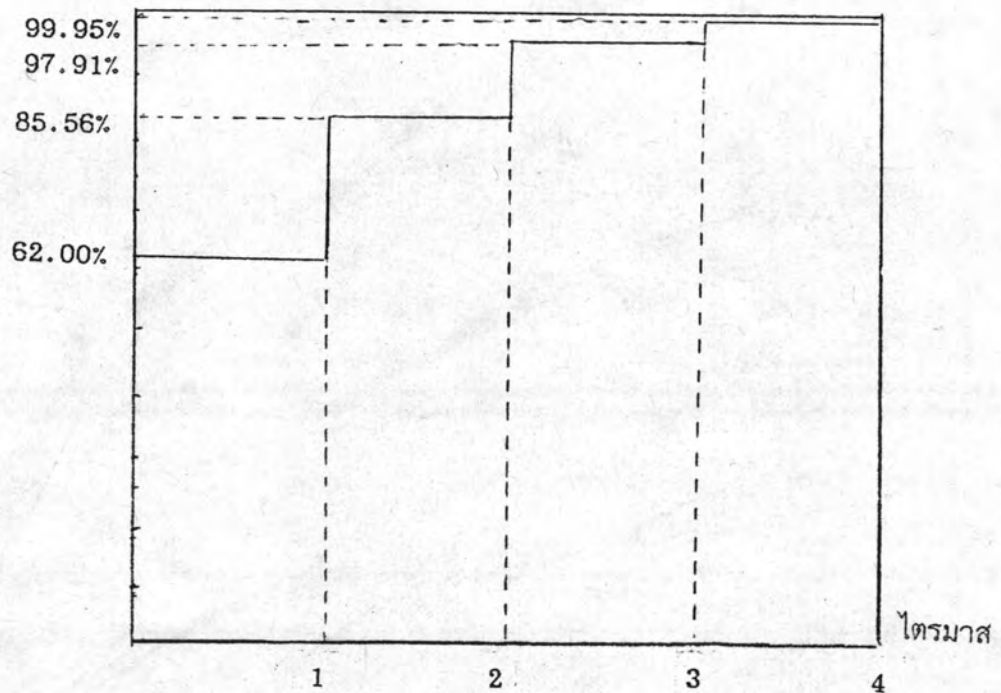
หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคือค่า T-Test

** - ค่า T-Test ระดับความเชื่อมั่น 99%

* - ค่า T-Test ระดับความเชื่อมั่น 95%

หรือสามารถแสดงในรูปของสมการที่ (10) ในบทที่ 4

	IP_{ϵ}	IP_{ϵ}^{+}	IP_{ϵ}^{-}
$\mu P_{\epsilon-1}$	0.3800	0.3120	0.3169
$(1-\mu)P^*$	0.6200	0.6880	0.6831

รูปที่ 5.1 แสดงอัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

สัมประสิทธิ์การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของช่วงเวลาที่แล้ว $IP_{\epsilon-1}(\mu)$ มีค่าเท่ากับ 0.3800 ค่า T-Test ผ่านการทดสอบนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หมายความว่าอัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ $(1-\mu)$ เท่ากับ 0.6200 หรือร้อยละ 62.0 ในหนึ่งไตรมาส (ดังที่แสดงไว้ในรูปที่ 5.1 ข้างต้น) ซึ่งแสดงว่า การปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์มีการปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ และไม่สามารถขจัดอุปสงค์ หรืออุปทานสินเชื่อบริเวณเกินได้หมดภายในหนึ่งไตรมาส ซึ่งยืนยันได้ว่าตลาดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์อยู่ในสภาวะไร้ดุลยภาพ

สัมประสิทธิ์การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยขณะที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาที่แล้ว IP_{t-1}^+ (μ_1) มีค่าเพียง 0.3120 และผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หมายความว่า อัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ก็เพิ่มขึ้น ($1 - \mu_1$) เท่ากับ 0.688 หรือร้อยละ 68.80% ซึ่งแสดงว่าการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์มีการปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ และไม่สามารถจัดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินได้หมดภายในหนึ่งไตรมาส ซึ่งยืนยันได้ว่าตลาดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์อยู่ในสภาวะไร้ดุลยภาพเช่นเดียวกัน

สัมประสิทธิ์การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยที่ลดลงในช่วงเวลาที่แล้ว IP_{t-1}^- (μ_2) มีค่าเพียง 0.3169 และผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หมายความว่า มีอัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลดลง ($1 - \mu_2$) เท่ากับ 0.6831 หรือร้อยละ 68.31 ซึ่งแสดงว่าการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลดลง โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์มีการปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ และไม่สามารถจัดอุปทานสินเชื่อส่วนเกินได้หมดภายในหนึ่งไตรมาส ซึ่งยืนยันได้ว่าตลาดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์อยู่ในสภาวะไร้ดุลยภาพเช่นเดียวกัน

จากการประมาณการการปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์ดังกล่าว อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งมีความหวังเกรงว่า หากมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นแล้ว จะสูญเสียส่วนแบ่งตลาดในส่วนของลูกค้าใหม่ ลูกค้าที่ใช้สินเชื่อระยะสั้นและลูกค้ารายใหญ่ที่มีอำนาจต่อรองสูงหันไปใช้สินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์อื่น (ลูกค้าเก่าที่มีอำนาจต่อรองต่ำอาจไม่เปลี่ยนแปลง เพราะว่าการโอนย้ายไปใช้สินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์อื่นๆ มีค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินการขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ และหน่วยงานทางราชการ เช่น ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนงานหลักประกัน ค่าอากรแสตมป์ปิดสัญญาเงินกู้ ค่าธรรมเนียมในการประเมินราคาหลักประกัน ค่าจัดทำเอกสารเพื่อของผู้กู้ยืมเพื่อขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์) นอกจากนี้ก็เพื่อรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าเก่าไว้ ส่วนการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลดลงทำให้กำไรจากการดำเนินงานลดลง และในช่วงที่มีภาวะการเงินตึงตัวธนาคารพาณิชย์มักจะเสนออัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูง เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดไว้ ทำให้ต้นทุนการให้กู้ยืมสูงไปด้วยส่งผลให้การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีความไม่สมบูรณ์ไปด้วย อีกทั้งการรวมกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่และสมาคมธนาคารไทย ต้องใช้เวลาในการตกลงกันในเรื่องต่างๆ อาจก่อให้เกิดความล่าช้าในการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง "...นอกจากนี้แล้ว มาตรการทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย มีความล่าช้าในการตอบสนองและแก้ไขปัญหาต่างๆ อันได้

แก่ ความล่าช้าของข้อมูล ความล่าช้าในการวิเคราะห์ ความล่าช้าในการตัดสินใจจากการวิเคราะห์ และความล่าช้าในการดำเนินการ..."¹ โดยเฉพาะความล่าช้าในการตัดสินใจอันเนื่องจากผู้กำหนดนโยบายมาจากพรรคการเมือง ทำให้มีการหวั่นเกรงว่าจะมีผลกระทบต่อภาระเสี่ยงในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ซึ่งอาจส่งผลด้านนโยบายทำให้การปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์เกิดความล่าช้าได้

จากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ดังกล่าวข้างต้นทั้งสามรูปแบบ ในทางเทคนิคการประมาณนั้น เราจะสนใจค่า ซึ่งแสดงถึงอัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพียงอย่างเดียว อีกทั้งข้อมูลของตัวแปรตาม IP^+ และ IP^- เป็นการปรับข้อมูลที่สังเกตเฉพาะค่าสนใจเท่านั้น (ดูภาคผนวก ค. เรื่องข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผล) จึงไม่สามารถอธิบายค่าสัมประสิทธิ์อื่นๆเชิงเศรษฐศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งสัมประสิทธิ์ของตัวอิสระตามส่วนใหญ่ไม่ผ่านการทดสอบจมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเงินฝาก (TD) และสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเงินกู้ยืมจากธนาคารต่างประเทศ (TF)

แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย (IBOT) มีอิทธิพลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ (IP) ที่สูงมาก มีเครื่องหมายที่ถูกต้องและผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญทุกสมการซึ่งอาจบ่งบอกได้ว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม (อัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน - Bank Rate) นี้เป็นตัวชี้้นำให้ธนาคารพาณิชย์ปรับอัตราดอกเบี้ยเพื่อเป็นมาตรการผ่อนคลายหรือเข้มงวดทางการเงิน เพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ และปริมาณเงินภายในประเทศ หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นแนวทางในการปรับอัตราดอกเบี้ย และดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

¹ สถาพร ชินะจิตร์. " ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับและควบคุมสถาบันการเงิน " สัมมนาทางวิชาการ พ.ศ. 2530 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรทุน (DUM) ในสมการตัวแปรตาม IP_c ไม่ผ่านการทดสอบ แต่สัมประสิทธิ์ในสมการตัวแปรตาม IP_c^+ และ IP_c^- ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงว่าการยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาเกิน 1 ปีขึ้นไป เมื่อต้นปี พ.ศ. 2532 มีการแข่งขันกันในด้านราคามากขึ้น ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สามารถเคลื่อนไหวได้ทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงอย่างเสรีมากขึ้น เป็นไปตามแนวความคิดของ Mckinnon-Shaw²

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ประชาชาติ (GNP) ในสมการตัวแปรตาม IP_c^+ และในสมการ IP_c^- ไม่ผ่านการทดสอบ แต่สัมประสิทธิ์ในสมการตัวแปรตาม IP_c ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ซึ่งแสดงว่าหากมีการลงทุน หรือมีการผลิตในภาคมากขึ้นจะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพิ่มสูงขึ้น (หากตัวแปรอิสระอื่นๆคงที่แล้ว ถ้ารายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 50,000 ล้านบาท ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นประมาณร้อยละ 0.39 ต่อปี)

สัมประสิทธิ์ของผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมภายในประเทศ กับ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (DI) ในสมการตัวแปรตาม IP_c ไม่ผ่านการทดสอบ แต่สำหรับสัมประสิทธิ์ในสมการตัวแปรตาม IP_c^+ มีค่าเท่ากับ -1.8963 และสำหรับสัมประสิทธิ์ในสมการตัวแปรตาม IP_c^- มีค่าเท่ากับ +2.1063 ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% แสดงว่า หากผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมภายในประเทศ กับ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการลดลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ทำให้ลูกค้าสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์รายใหญ่ ที่มีชื่อเสียงดี หันไปกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมากขึ้น อาจส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ลดลง ธนาคารพาณิชย์จึงต้องปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้ลดลงเพื่อรักษาลูกค้ากลุ่มนี้ไว้ และเพื่อมิให้มีการนำเงินทุนเข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์จากผลต่างของอัตราดอกเบี้ยมากเกินไป จนอาจทำให้สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์มีสูง

²Maxwell J. Fry. loc.cit

สัมประสิทธิ์ของอัตราเงินเฟ้อ (P^o) ในสมการตัวแปรตาม IP_u ไม่ผ่านการทดสอบ แต่สำหรับสัมประสิทธิ์ในสมการตัวแปรตาม IP^+ มีค่าเท่ากับ -0.9756 และสัมประสิทธิ์ในสมการตัวแปรตาม IP^- มีค่าเท่ากับ -0.9196 ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงว่า หากอัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้นแล้ว จะมีผลทำให้การปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่แท้จริงลดลง

1.2 ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์ และอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในสภาวะที่ไร้ดุลยภาพ³

ใช้แบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (Price Adjustment) จากสมการที่ (5) และ (6) ในบทที่ 4 เปรียบเทียบกับ แบบจำลองอัตราการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน (Partial Adjustment) จากสมการที่ (15) และ (16) ในบทที่ 4

³ ปัญหาในการประเมินผล ดูภาคผนวก ข.

ผลการประมาณค่าอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

	SCB	SCB
	<u>แบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย</u>	<u>แบบจำลองการปรับตัวของอัตรา</u>
	(Price Adjustment)	<u>ดอกเบี้ยบางส่วน</u> (Partial Adjustment)
TD	+0.554 (3.375)**	+0.5355 (3.029)**
TF	+1.947 (6.208)**	+1.947 (6.163)**
IBOT	-6822.073 (-2.311)*	-7227.557 (-2.206)*
DUM	+17543.193 (2.829)*	+17683.359 (2.819)*
IP _t	+5745.587 (2.318)*	+6094.20 (2.212)*
ΔIP_t^-	-10064.858 (-1.243)	-10990.939 (-1.297)
R ²	0.9447	0.9440
F-Test	116.321	114.811
Durbin Watson	1.794	1.837
Sum of Square Error	1.83E+09	1.86E+09

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคือค่า T-Test

** - ค่า T-Test ระดับความเชื่อมั่น 99%

* - ค่า T-Test ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่กำหนดอุปทานสินเชื่อ มีเครื่องหมายตรงกับที่ข้อสมมติที่ตั้งไว้ในบทที่ 4 หัวข้อที่ 2 และสัมประสิทธิ์ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญทุกตัว ยกเว้นสัมประสิทธิ์ของตัวแปรการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ลดลง (ΔIP_t^-)

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรเงินฝาก (TD) มีค่าเท่ากับ 0.554 ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (ซึ่งมากกว่า 0.5355 ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน) ซึ่งหมายความว่า การเพิ่มเงินฝากสามารถนำไปปล่อยสินเชื่อได้เพียงร้อยละ 53-55 เท่านั้น อาจเนื่องมาจากมาตรการต่างๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดสำรอง การสำรองพันธบัตรเพื่อเปิดสาขา การจำกัดการขยายตัวของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไม่ให้เกินร้อยละ 18 ในครั้งแรกของปี พ.ศ. 2527 อีกทั้งในช่วงที่ทำการศึกษาอุปทานของธนาคารพาณิชย์มีสูงเป็นส่วนใหญ่ไม่สามารถปล่อยสินเชื่อได้หมด ทำให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินที่เหลือจากการปล่อยสินเชื่อไปใช้ลงทุนในด้านอื่นๆ แทน เช่น การชำระหนี้เงินกู้ยืมจากต่างประเทศ การลงทุนในหลักทรัพย์อื่นๆ ที่ให้ผลตอบแทนบ้าง แม้ว่าจะน้อยกว่าการให้สินเชื่อก็ตาม แต่ก็ยังดีกว่าการถือเงินไว้ในรูปของเงินสดไว้เฉยๆ ซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยเงินฝากและค่าใช้จ่ายในการบริหารการดำเนินงานต่างๆ

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรเงินกู้ยืมของต่างประเทศ (TF) มีค่าเท่ากับ 1.947 ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (เท่ากับในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน) ซึ่งมีค่ามากกว่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเงินฝาก ซึ่งอาจจะพิจารณาได้ว่าพฤติกรรมการกู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศโดยส่วนใหญ่แล้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับสภาพคล่องในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์มีสภาพคล่องต่ำ มีภาวะการเงินที่ตึงตัว และมีความต้องการใช้เงินเพื่อปล่อยสินเชื่อมากกว่าการกู้เข้ามาเชิงกำไร⁴ แม้ว่าการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมีผลเพิ่มอุปทานสินเชื่อได้มาก แต่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถกู้ยืมเงินจากต่างประเทศได้มากตามเท่าที่ต้องการ ก็เนื่องมาจากธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีข้อกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน อีกทั้งการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศยังมีความ

⁴Somkid Saenpetch, "Commercial Bank Borrowing in Thailand 1962-1970, Master's Thesis, Thammasat University, 1973

เสี่ยงในเรื่องของอัตราแลกเปลี่ยนสูง ซึ่งเป็นภาระในการชำระคืนเงินให้แก่แหล่งเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ นอกจากนี้แล้ว การกู้ยืมเงินจากต่างประเทศส่วนใหญ่เกิดจากอิทธิพลของมูลค่าสินค้านำเข้า ที่ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์มาขอเพื่อเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit) และทำทรัสต์รีซีพ (Trust Receipt) โดยผู้ให้กู้ในต่างประเทศยินดีให้ธนาคารพาณิชย์กู้เพียงเพื่อชำระค่าสินค้านำเข้า ซึ่งเป็นภาระกู้ยืมระยะสั้นและมีความเสี่ยงต่ำ⁵

สัมประสิทธิ์ของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย (IBOT) มีค่าเท่ากับ -6822.073 ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (หากพิจารณาในรูปของค่าสัมบูรณ์น้อยกว่า -7227.557 ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทยในการเพิ่มอุปทานสินเชื่อ และสนับสนุนสินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญโดยผ่านธนาคารพาณิชย์ ในขณะที่ตัวธนาคารพาณิชย์ก็ได้ใช้เป็นแหล่งเงินทุน เพื่อการเสริมสภาพคล่องในกรณีที่ภาวะการเงินมีความตึงตัว

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรทุน (DUM) มีค่าเท่ากับ 17543.19 ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (น้อยกว่า 17683.35 ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน) มีเครื่องหมายตรงตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ และสัมประสิทธิ์ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งแสดงว่าการยกเลิกอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่เกิน 1 ปีขึ้นไป ก่อให้เกิดการแข่งขันเพื่อแย่งเงินฝากในช่วงต้นปี พ.ศ. 2532 ถึงปลายปี พ.ศ. 2533 มีส่วนช่วยระดมเงินฝากเข้าสู่ระบบธนาคารพาณิชย์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์นำมาปล่อยสินเชื่อได้เพิ่มสูงขึ้น

สัมประสิทธิ์อัตราดอกเบี้ย (IP) ซึ่งมีค่าเพียง 5745.58 ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (6094.20 ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน) โดยมีเครื่องหมายตรงตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ อีกทั้งสัมประสิทธิ์ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สำหรับสัมประสิทธิ์ของการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลดลง (ΔIP_c^-) มีเครื่องหมายตรงตามที่ตั้งสมมติฐานไว้แต่ไม่ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญ [ซึ่งจะได้พิจารณาสัมประสิทธิ์การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เพิ่มขึ้น (ΔIP_c^+) แทน]

⁵ เรื่องวิทย์ เสวก โภเมต, "ปัจจัยที่กำหนดการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์," วิทยานพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2524

ผลการประมาณค่าอุปสงค์สินค้าซื้อของธนาคารพาณิชย์

	DCB <u>แบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย</u> (Price Adjustment)	DCB <u>แบบจำลองการปรับตัวของอัตรา</u> <u>ดอกเบี้ยบางส่วน (Partial Adjustment)</u>
GNP	+0.1777 (12.217)*	+0.1772 (12.194)**
DI	-1408.388 (-1.299)	-1416.617 (-1.302)
P ^o	-3000.014 (-3.104)*	-3026.113 (-3.140)**
IP _t	-1270.409 (-2.451)*	-1257.640 (-2.429)*
ΔIP_t^+	-70200.266 (5.772)**	+70632.28 (5.821)**
R ²	0.8926	0.8923
F-test	72.770	72.560
Durbin Watson	1.3237	1.315
Sum of Square Error	3.57E+09	3.57E+09

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคือค่า T-Test

** - ค่า T-Test ระดับความเชื่อมั่น 99%

* - ค่า T-Test ระดับความเชื่อมั่น 95%

เครื่องหมายของตัวแปรอิสระเกือบทุกตัวเป็นไปตามที่ข้อสมมุติที่ตั้งไว้ ในบทที่ 4 หัวข้อที่ 2 และค่าสัมประสิทธิ์เกือบทุกตัวผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญทุกตัว ยกเว้นผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยในประเทศกับต่างประเทศ (DI) ไม่มีนัยสำคัญทั้งสองแบบจำลองเครื่องหมายของ DI ถูกต้องตามที่สมมุติไว้ว่าควรแปรผันตรงข้ามกับอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน กล่าวคือหากอัตราดอกเบี้ยในประเทศลดลงแล้ว ผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมภายในประเทศ กับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ผู้กู้ยืมจะกู้ยืมจากภายในประเทศแทน และบางส่วนจะกู้ยืมเพื่อไปชำระหนี้เงินกู้ยืมจากต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามอุปสงค์สินเชื่อจากต่างประเทศควรจะต้องพิจารณาถึง Withholding tax ความสามารถในการกักหน้ของภาคเอกชน ความเสี่ยงในเรื่องของอัตราแลกเปลี่ยน และผู้กู้ยืมรายใหญ่ที่มีเครดิตที่ดีเท่านั้น จึงจะมีโอกาสในการกู้ยืมจากสถาบันการเงินจากต่างประเทศ ซึ่งในกรณีที่ผู้กู้ยืมนั้นยังไม่เป็นที่รู้จักดีพอในต่างประเทศ ผู้กู้ยืมนั้นอาจขอในธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกัน เพื่อใช้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมจากสถาบันการเงินจากต่างประเทศ

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ประชาชาติ (GNP) มีค่าเท่า 0.1777 ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (มากกว่า 0.1772 ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน) มีเครื่องหมายที่ถูกต้องตามที่สมมุติไว้ และสัมประสิทธิ์ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญ เนื่องจากรายได้ประชาชาติ หรือผลิตภัณฑ์ประชาชาติ เป็นตัวแทนแสดงถึงการผลิตของประชาชาติที่เพิ่มขึ้น ย่อมทำให้อุปสงค์สินเชื่อเพื่อนำมาลงทุนเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรค่าคาดคะเนของอัตราเงินเฟ้อ (P^e) มีค่าเท่ากับ -3000.014 ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (หากพิจารณาในรูปของค่าสัมบูรณ์จะน้อยกว่า -3026.013 ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน) มีเครื่องหมายไม่ตรงตามที่สมมุติไว้และสัมประสิทธิ์ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญ อาจเป็นเพราะว่า

ก. ในช่วงที่อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นทำให้มูลค่าสินทรัพย์ของหน่วยธุรกิจ ในรูปของ Nominal Term ได้แก่ ที่ดิน อาคาร สินค้าคงคลัง ฯลฯ เพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันเงินกองทุน ในรูปของ Nominal Term ได้แก่ กำไรสะสม ทุนจดทะเบียน ก็ได้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นหน่วยธุรกิจจึงมีแนวโน้มที่จะใช้เงินทุนในส่วนของเจ้าของมากขึ้น ซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากการทดแทน (substitution effect) จึงลดภาระหนี้สินจากการกู้ยืมลง ทำให้อุปสงค์สินเชื่อลดลง

ข. ในช่วงที่มีภาวะเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้นธุรกิจสามารถทำกำไรได้ดี มีเงินออมของธุรกิจเพิ่มมากขึ้น กอปรกับการเพิ่มทุนสะดวกขึ้น ทำให้อุปสงค์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ลดลง

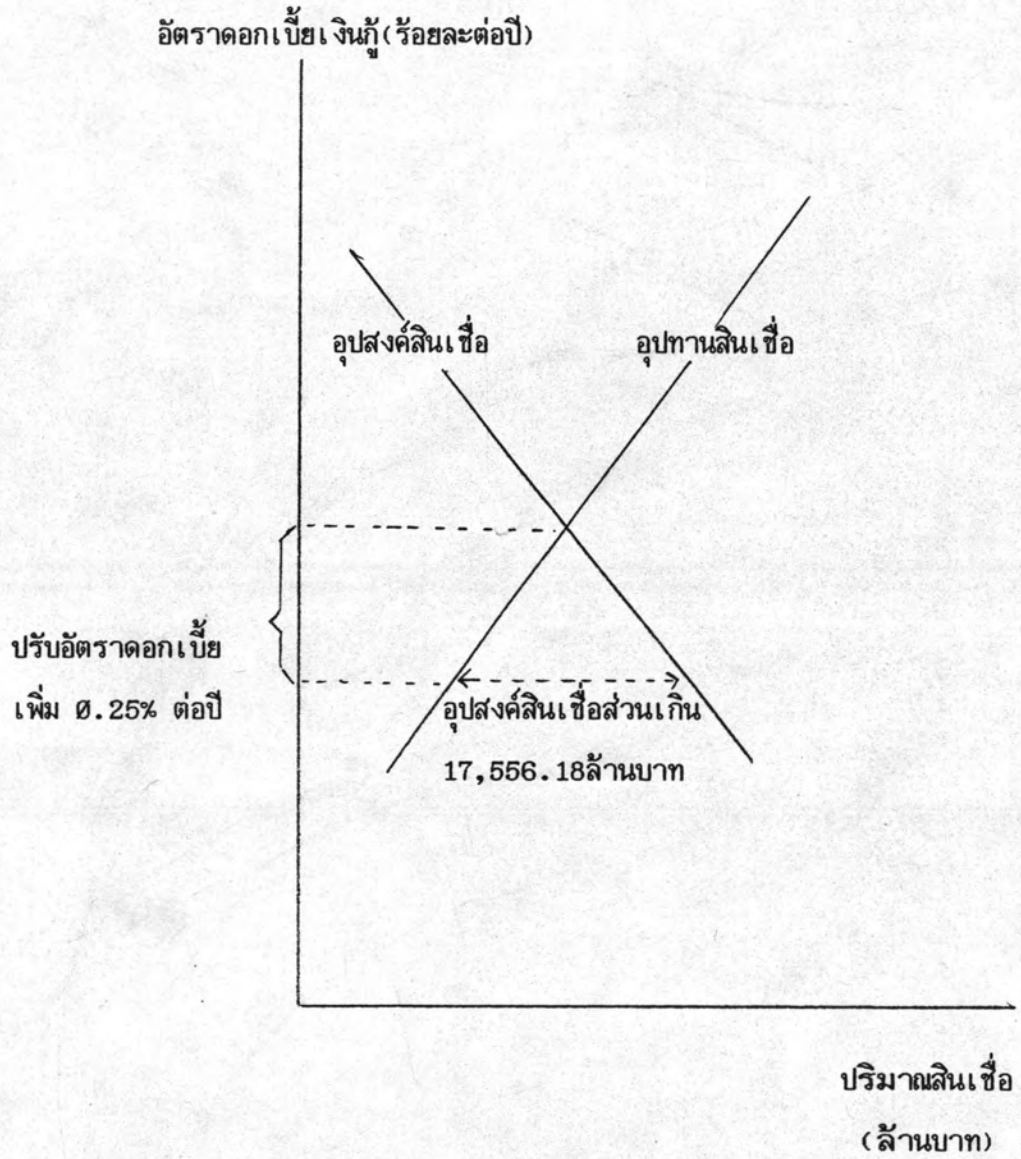

สัมประสิทธิ์ของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม (IP) มีค่าเท่า -1270.409 ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (หากพิจารณาในรูปของค่าสัมบูรณ์จะน้อยกว่า -1257.640 ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน) มีเครื่องหมายตรงตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้และสัมประสิทธิ์ผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญ

สัมประสิทธิ์การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น (ΔIP_c^+) ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (Price Adjustment) มีเครื่องหมายที่ถูกต้องและผ่านการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% แต่สำหรับสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน (Partial Adjustment) มีเครื่องหมายไม่ถูกต้อง

ในทางทฤษฎีแล้ว ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยทั้งเพิ่มขึ้น (ΔIP_c^+) ในสมการอุปสงค์สินเชื่อ และสัมประสิทธิ์การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยที่ลดลง (ΔIP_c^-) ในสมการอุปทานสินเชื่อ ควรจะมีค่าเท่ากัน คือ $-1/\eta$ (ซึ่งหากประเมินผลด้วยวิธี Full Information Maximum Likelihood จะได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ตัวเดียวกัน) และหากนำสัมประสิทธิ์การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น (ΔIP_c^+) ซึ่งได้จากสมการอุปสงค์สินเชื่อ เท่ากับ -70200.266 นี้ ไปแทนค่าในสมการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในสภาวะที่มีอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน (η) จะได้เท่ากับ $+0.00001424$ ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า $0 < \eta < \infty$ สามารถบ่งบอกได้ว่า ในขณะที่มีอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินเกิดขึ้น ถ้าหากธนาคารพาณิชย์ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.25 ต่อปี จะสามารถขจัดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินลงได้ 17,556.18 ล้านบาท* (ตามรูปที่ 5.2) ซึ่งการประมาณค่านี้มีสมมุติฐานว่า หากมีการปรับอัตราดอกเบี้ยที่สมบูรณ์ แต่จากการทดสอบโดยใช้แบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ย (Partial Adjustment) นั้น บ่งบอกว่าการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยมีความไม่สมบูรณ์ ดังนั้น การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยสามารถลดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินในแต่ละไตรมาสได้น้อยกว่าที่ได้ประมาณการไว้ข้างต้น

* จาก $\Delta P_c = +0.00001424 (D_c - S_c)$ ดังนั้น $(D_c - S_c)$ เท่ากับ $0.25\% / 0.00001424$ กล่าวคือ หากธนาคารพาณิชย์ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.25 ต่อปี จะสามารถลดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินลงไปได้ จำนวน 17,556.18 ล้านบาท

รูปที่ 5.2 แสดงการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อลดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน

จากการทดสอบเพิ่มเติมถึงผลของปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M_2) ในแต่ละช่วงเวลา พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการปันส่วนสินเชื่อ หรืออุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน *

งานศึกษานี้ได้ใช้วิธีอนุกรมเวลา (Time Series Analysis) ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีตามทฤษฎีของ Jaffee เพื่อพิสูจน์ถึงการมีอยู่จริงและระดับของการปันส่วนสินเชื่อซึ่งจากการทดสอบตามวิธีดังกล่าวข้างต้น ธนาคารพาณิชย์ได้ใช้การปันส่วนสินเชื่อในการจัดสรรสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จริงในบางช่วงเวลาเพียงชั่วคราว และมีระดับที่ค่อนข้างสูงมากในช่วงปี พ.ศ. 2524 ถึงกลางปี พ.ศ. 2526 ร่องลงมาในช่วงไตรมาสที่สองของปี พ.ศ. 2532 ถึงปลายปี พ.ศ. 2533 และช่วงไตรมาสที่สองของปี พ.ศ. 2530 ถึง ปลายปีเดียวกัน

จากการทดสอบแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ย กับ แบบจำลองอัตราดอกเบี้ยของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน ผลปรากฏว่าได้ผลใกล้เคียงกัน (ตามรูปที่ 5.2) ยกเว้นในช่วงปี พ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2533 เนื่องจากการประมาณค่าอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (Price Adjustment) และแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน (Partial Adjustment) ได้ใช้ข้อมูลตัวแปรอิสระ ΔIP^+ ที่แตกต่างกันคือเท่ากับ $-\Delta P$ ในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย และเท่ากับ $+\Delta P$ ในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน เพื่อใช้ในการประมาณค่าอุปสงค์สินเชื่อ (ดูภาคผนวก ค. เรื่องข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผล) ซึ่งมีผลทำให้ค่าของอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินในแบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน ซึ่งมีค่ามากกว่าอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินในแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย มีค่าที่สูงมากในช่วงกลางปี พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นช่วงที่อัตราดอกเบี้ยมีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

$$*Exd = f(M_{2(t)}, M_{2(t-1)}, M_{2(t-2)}, M_{2(t-3)})$$

โดยที่ Exd = อุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน

M_2 = ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง

จากการประเมินผลด้วย OLS จะได้ผล ดังนี้

$$Exd = -0.109 M_{2(t)} + 0.085 M_{2(t-1)} + 0.028 M_{2(t-2)} + 0.001 M_{2(t-3)}$$

(-1.400)   (1.046)   (0.342)   (1.021)

จากงานศึกษาของ อภิชาติ คอยระงับ ซึ่งได้พิสูจน์ถึงการมีอยู่จริงและระดับของการปันส่วนสินค้า โดยใช้ตัวแสดงแทน (Proxy - H) ซึ่งหากนำอัตราการเปลี่ยนแปลงของระดับการปันส่วนสินค้าที่คิดเป็นหน่วยร้อยละเหมือนกัน จากวิทยานิพนธ์ของอภิชาติ คอยระงับ และจากวิทยานิพนธ์นี้ มาทำการเปรียบเทียบในช่วงระยะเวลาที่คาบเกี่ยวกัน (พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2527) จะ ได้ ตามตารางต่อไปนี้

	วิธีตัวแสดงแทน (ของอภิชาติ คอยระงับ)	วิธีอนุกรมเวลา (หน่วย ร้อยละ) (ในงานศึกษานี้)
ไตรมาสที่สอง ปี พ.ศ. 2524	2.23	267.05
ไตรมาสที่สาม ปี พ.ศ. 2524	19.03	91.31
ไตรมาสที่สี่ ปี พ.ศ. 2524	-22.35	15.60
ไตรมาสที่หนึ่ง ปี พ.ศ. 2525	-1.32	31.60
ไตรมาสที่สอง ปี พ.ศ. 2525	7.14	0.83
ไตรมาสที่สาม ปี พ.ศ. 2525	10.50	12.18
ไตรมาสที่สี่ ปี พ.ศ. 2525	-11.24	-47.75
ไตรมาสที่หนึ่ง ปี พ.ศ. 2526	-0.62	1.98
ไตรมาสที่สอง ปี พ.ศ. 2526	8.69	-24.13
ไตรมาสที่สาม ปี พ.ศ. 2526	-21.87	-46.76
ไตรมาสที่สี่ ปี พ.ศ. 2526	27.68	-316.89
ไตรมาสที่หนึ่ง ปี พ.ศ. 2527	-0.35	0.00
ไตรมาสที่สอง ปี พ.ศ. 2527	-5.12	13.67
ไตรมาสที่สาม ปี พ.ศ. 2527	1.18	-2.50
ไตรมาสที่สี่ ปี พ.ศ. 2527	3.62	125.99

จากการทดสอบทางสถิติ พบว่าวิธีการวัดระดับการป็นส่วนล้นเชื่อของ อภิชาติ คอยระงับ และวิธีที่ใช้ของวิทยานิพนธ์นี้ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ * เนื่องมาจากวิธี วัดระดับการป็นส่วนล้นเชื่อของอภิชาติ คอยระงับ วัดมาจากทางด้านอุปทานล้นเชื่อเพียงด้านเดียว ขณะที่วิธีวัดในวิทยานิพนธ์นี้วัดจากทางด้านทั้งอุปสงค์และอุปทานล้นเชื่อ

$$* \text{ทดสอบด้วย } t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{S_p^2/n_1 + S_p^2/n_2}} = 5.783$$

ค่า T-test ผ่านการทดสอบที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

ตารางที่ 5.1 แสดงปริมาณอุปสงค์สินค้าซื้อส่วนเกิน อุปทานสินค้าซื้อส่วนเกิน
และอัตราการเปลี่ยนแปลง

	ปริมาณอุปสงค์สินค้าซื้อส่วนเกิน(+) ปริมาณอุปทานสินค้าซื้อส่วนเกิน(-) (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้น(+)/ลดลง(-) (ร้อยละ)
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2524	2,201.7	-
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2524	8,081.4	267.05
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2524	15,460.0	91.31
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2524	17,871.9	15.60
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2525	23,518.7	31.60
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2525	23,713.7	0.83
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2525	26,602.8	12.18
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2525	13,899.8	-47.75
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2526	14,175.6	1.98
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2526	10,754.6	-24.13
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2526	5,725.4	-46.76
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2526	-12,417.9	-316.89
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2527	-12,417.9	0.00
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2527	-14,115.7	13.67
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2527	-13,763.5	-2.50
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2527	-31,103.6	125.99
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2528	-38,884.2	25.02
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2528	-33,043.5	-15.02
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2528	-26,498.6	-19.81
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2528	-29,972.2	13.11

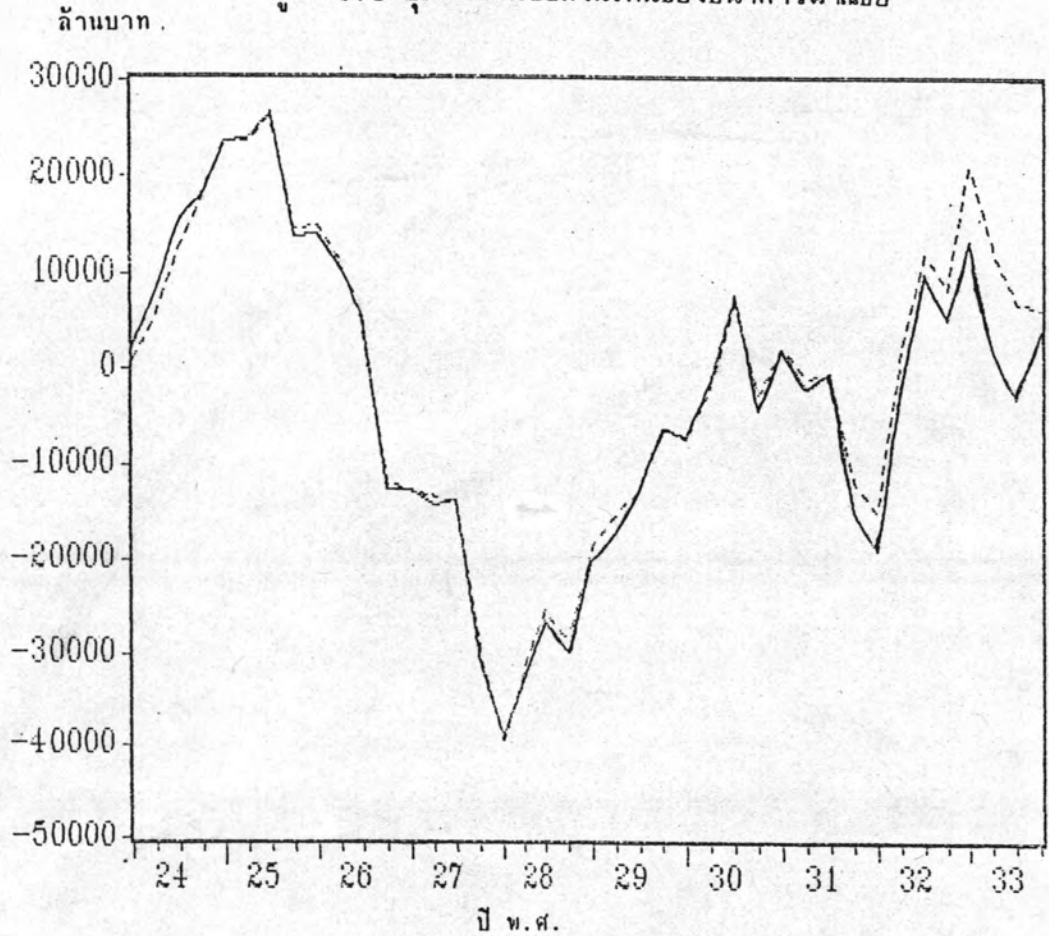
ที่มา - ได้มาจากการนำค่าอุปสงค์มาลบกับอุปทานสินค้าซื้อที่ได้จากการประมาณค่า
ในแบบจำลองไร้ดุลยภาพ

ตารางที่ 5.1 แสดงปริมาณอุปสงค์สินเชื่อบริษัทเอกชน อุปทานสินเชื่อบริษัทเอกชน
และอัตราการเปลี่ยนแปลง (ต่อ)

	ปริมาณอุปสงค์สินเชื่อบริษัทเอกชน(+) ปริมาณอุปทานสินเชื่อบริษัทเอกชน(-) (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้น(+)/ลดลง(-) (ร้อยละ)
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2529	-20,017.5	-33.21
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2529	-17,132.4	-14.41
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2529	-12,209.4	-28.74
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2529	-6,215.6	-49.09
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2530	-6,792.2	9.28
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2530	-1,077.3	-84.14
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2530	7,899.6	-833.31
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2530	-4,094.2	-151.83
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2531	2,200.4	-153.75
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2531	-1,870.2	-185.00
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2531	-230.1	-87.69
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2531	-14,649.0	6,262.10
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2532	-19,030.1	29.91
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2532	-1,552.3	-91.84
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2532	10,234.9	-759.29
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2532	5,297.0	-48.25
ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2533	13,531.3	155.45
ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2533	1,983.0	-85.34
ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2533	-2,802.0	-241.31
ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2533	-4,384.0	-256.45

ที่มา - ได้มาจากการนำค่าอุปสงค์มาลบกับอุปทานสินเชื่อบริษัทเอกชน ซึ่งได้จากการประมาณค่า
ในแบบจำลองไร้ดุลยภาพ

รูปที่ 5.3 อุปสงค์สินค้าชิ้นส่วนของขนาดคาร์พิด

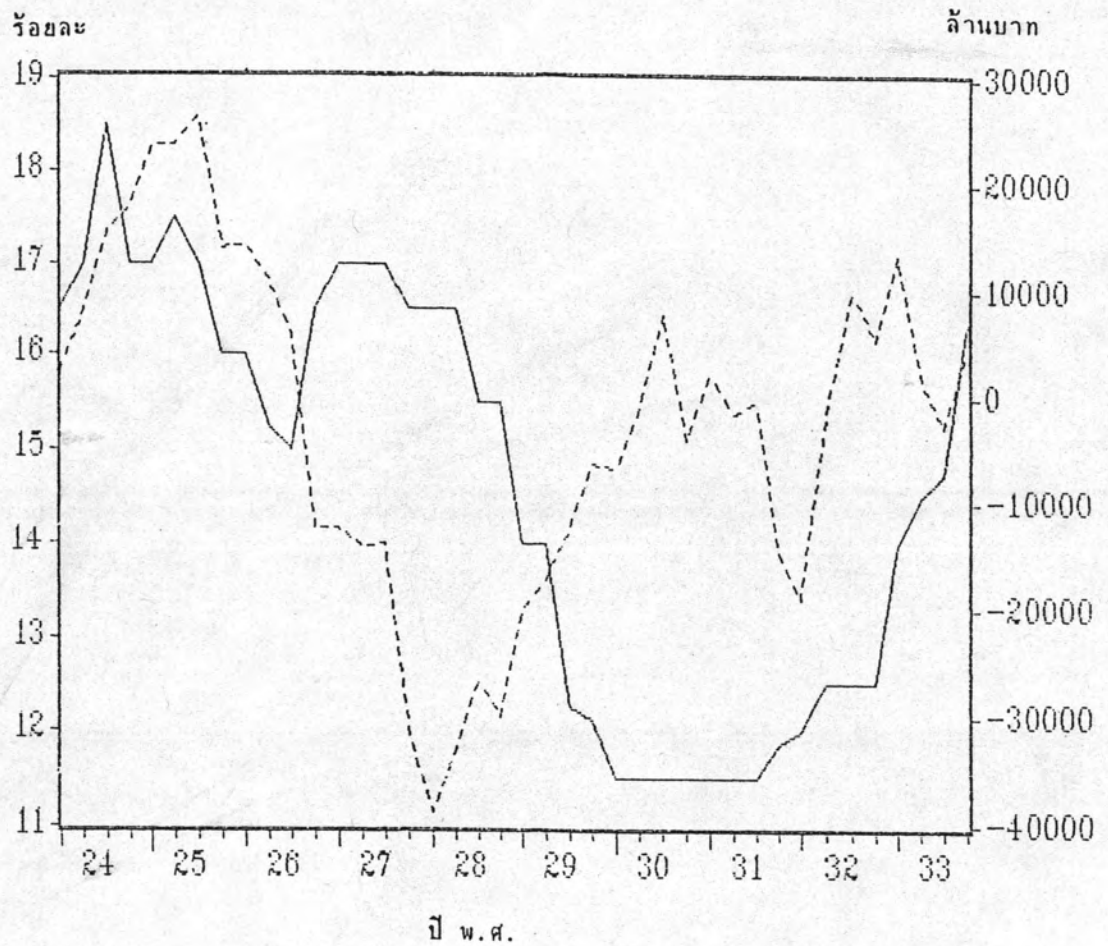

————— แบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ย (Price Adjustment)

- - - - - แบบจำลองการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยบางส่วน (Partial Adjustment)

หมายเหตุ อุปสงค์สินค้าชิ้นส่วนได้มาจาก การนำค่าอุปสงค์สินค้าด้วยอุปทานสินค้าที่
ประมาณค่าได้จากแบบจำลองไร้ดุลยภาพ

รูปที่ 5.4 อุปสงค์สินค้าส่วนเกิน กับ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

— อัตราดอกเบี้ยเงินกู้
 - - - - - อุปสงค์สินค้าส่วนเกิน

2 ความสัมพันธ์ของการปันส่วนสินเชื่อ กับ การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์
ในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2533

ในการใช้แบบจำลองไร้ดุลยภาพทั้งสองแบบจำลองสามารถทดสอบ ถึงการมีอยู่จริงของ การปันส่วนสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ โดยมีความแตกต่างของระดับการปันส่วนสินเชื่อในแต่ละปี โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า ในสภาวะที่มีอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์จะปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น เพื่อลดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินลง หรือในทำนองกลับกัน ในสภาวะที่มี อุปทานสินเชื่อส่วนเกิน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์จะปรับตัวลดลง เพื่อลดอุปทานสินเชื่อส่วนเกิน แต่จากรูปที่ 5.4 การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กลับมิได้เป็นไป ตามที่ตั้ง สมมติฐานไว้ กล่าวคือ บางช่วงเวลาการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยทำให้เกิดความไร้ดุลยภาพ ของอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อ ก่อให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อขึ้น ในทางตรงข้ามในบางช่วงเวลา มีปัจจัยอื่นที่ทำให้อุปสงค์และอุปทานสินเชื่ออยู่ในสภาวะไร้ดุลยภาพ ทำให้การปันส่วนสินเชื่อเกิดขึ้น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จึงค่อยปรับตัวเพื่อลดการปันส่วนสินเชื่อลง ซึ่งสามารถแบ่งช่วงเวลาต่างๆ ได้ ดังนี้ (โดยใช้อุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินที่ได้จากแบบจำลองการปรับอัตราดอกเบี้ยเป็นตัวเปรียบเทียบ)

2.1 การที่อัตราดอกเบี้ยปรับเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อเพิ่มขึ้น (ในช่วง ปี พ.ศ. 2524 ถึง ไตรมาสที่สามของ ปี พ.ศ. 2524)

หลังจากเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2522 ส่งผลต่อเนื่องถึง ปี พ.ศ. 2524 ทำให้ระบบการเงินของโลกได้รับผลกระทบกระเทือน ประเทศไทยและหลาย ประเทศทั่วโลกได้ดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวด เพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศสูงขึ้น อาทิ อัตราดอกเบี้ยยูโรดอลลาร์ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.37 ต่อปี ซึ่งสูงกว่า เพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ที่ร้อยละ 18.0 ต่อปี ขณะที่ อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์เท่ากับร้อยละ 16.5 ต่อปี มีการนำเงินทุนเข้าในประเทศเพียง 1,175 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน 13,568 ล้านบาท ทำให้อุปทานสินเชื่อที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะ ตอบสนองต่ออุปสงค์สินเชื่อได้ การปันส่วนสินเชื่อจึงเพิ่มขึ้นตามมา

ต่อมาเกิดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้น มีผลทำให้ไม่แน่ใจในค่าของเงินบาท และมีการเก็งกำไรกัน ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จึงได้เพิ่มสูงขึ้นไปอีกในช่วงกลางปี ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ประกาศ เพิ่มเพดาน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ที่ร้อยละ 1 ต่อปี เป็นร้อยละ 19.0 ต่อปี ตามลำดับในปี พ.ศ. 2524 นี้ได้มีการลดค่าเงินบาทลง 2 ครั้ง ครั้งแรกในวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 ค่าเงินบาทลดลงร้อยละ 1.07 โดยเปรียบเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และครั้งที่สองในวันที่ 15

กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ได้ลดค่าเงินบาทลงอีกโดยเปรียบเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลง ร้อยละ 8.7 รวมทั้งมีมาตรการต่างๆ ที่เสริมสร้างความมั่นใจในค่าของเงินบาท ทำให้ดุลการค้าและดุลการชำระเงินดีขึ้นมาก อัตราเงินเฟ้อลดลงจากร้อยละ 12.7 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2523 เป็นร้อยละ 5.2 ต่อปี มีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ยืมที่แท้จริงสูงขึ้น ปริมาณเงินฝากเพิ่มมากกว่าปริมาณสินเชื่อ ทำให้อุปทานสินเชื่อมากกว่าอุปสงค์สินเชื่อ การปันส่วนสินเชื่อจึงค่อยๆ ลดลง

2.2 การที่อัตราดอกเบี้ยปรับตัวลดลง ส่งผลให้การปันส่วนสินเชื่อลดลง (ในช่วงไตรมาสที่สามของ ปี พ.ศ. 2524 ถึง ไตรมาสที่สองของปี พ.ศ. 2526)

อัตราดอกเบี้ยได้ปรับตัวลดลง เพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงต่ำสุดในรอบ 20 ปี คือเหลือเพียงร้อยละ 4.1 ต่อปี อันเนื่องมาจากราคาและรายได้จากการส่งออกไม้ดีนัก การลงทุนและการนำเข้าชะลอตัวลง แต่ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยังคงอยู่ในระดับสูง และที่อัตราเงินเฟ้อได้อ่อนตัวลง แต่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศได้ลดลงอย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ภายในประเทศโดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ที่ปรับตัวล่าช้ามาก ทำให้ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่โดยเฉพาะรายใหญ่ที่สามารถกู้ยืมจากต่างประเทศได้ หันไปกู้ยืมจากภายนอกประเทศแทนการกู้ยืมภายในประเทศ อุปสงค์สินเชื่อในไตรมาสที่สามจึงลดลง อีกทั้งรายได้จากแรงงานไทยที่ไปทำงานในตะวันออกกลางได้ไหลเข้าสู่ระบบธนาคารพาณิชย์ ในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2526 อุปทานสินเชื่อของภาคเอกชนเริ่มเพิ่มสูงขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ยังคงมีนโยบายที่ลดอุปทานสินเชื่อส่วนเกิน ด้วยการขยายสินเชื่อเพิ่มในระดับที่สมดุลกับการขยายตัวของเงินฝาก นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทยลงเหลือร้อยละ 13 ต่อปี การปันส่วนสินเชื่อไม่เข้มงวดมากนักและเริ่มลดลง

2.3 การปันส่วนสินเชื่อลดลง นำไปสู่การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ย (ในช่วงไตรมาสที่สองของ ปี พ.ศ. 2526 ถึง ปลายปี พ.ศ. 2529) โดยแบ่งออกเป็น 4 สาเหตุ คือ

ก. นโยบายของทางการ ที่ต้องการให้เศรษฐกิจฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง และประกอบกับสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์อยู่ในระดับสูงมาก ในขณะที่การเพิ่มทุนยังคงกระทำได้ในขอบเขตจำกัด ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงดำเนินมาตรการลดอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงจากร้อยละ 8.5 เหลือเพียงร้อยละ 8.0 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2526 ซึ่งมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถขยายสินเชื่อแก่ธุรกิจเอกชนได้เพิ่มขึ้น จาก 11.76 เท่า เป็น

12.5 เท่า ของเงินกองทุน อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินในช่วงนี้ลดลง เป็นอย่างมาก จนเมื่ออุปทานสินเชื่อส่วนเกินในระดับสูง การปันส่วนสินเชื่อเริ่มลดลง จากการที่ ธนาคารพาณิชย์มีอุปทานสินเชื่อส่วนเกินสูงมากในปี พ.ศ.2525 - 2526 ดังกล่าว กลุ่มธนาคาร ขนาดใหญ่ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด ธนาคารกรุงไทย จำกัด ได้ปรับอุปทานสินเชื่อส่วนเกินโดยการลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกลาง ใน วันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2525 และลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกลางอีกหลายครั้งภายใต้เพดานอัตรา ดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด รวมทั้งเร่งขยายสินเชื่อเอกชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดอุปทานสินเชื่อส่วนเกิน เป็นการกระตุ้นให้เกิดการใช้ง่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุน เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจขยายตัวเร็วขึ้น

ข. การที่เศรษฐกิจขยายตัวเร็วขึ้นนั้น ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 2.7 ของรายได้ประชาชาติในปี พ.ศ.2526 เป็นร้อยละ 7.1 ของรายได้ประชา ชาติ ในช่วงปีพ.ศ.2527 จนธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลังได้หันกลับมา ดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดขึ้นอีก โดยออกหนังสือขอร้องให้ธนาคารพาณิชย์จำกัดการขยาย ตัวของสินเชื่อในปี พ.ศ.2527 ไม่เกินร้อยละ 18 จากยอดคงค้างในปี พ.ศ.2526 (ต่อมาได้ ยกเลิก ในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2527 เมื่อการขาดดุลได้ลดลงจนเป็นที่น่าพอใจ) อีกทั้งใน วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2527 ได้ปรับเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากร้อยละ 17.5 ต่อปี เป็น ร้อยละ 19 ต่อปี และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะสั้นจากร้อยละ 10 - 11 ต่อปี เป็น ร้อยละ 13 ต่อปี ทำให้การปันส่วนสินเชื่อคงที่แต่หลังจากยกเลิกมาตรการจำกัดสินเชื่อแล้วใน กลางปี พ.ศ.2527 อุปทานสินเชื่อได้เพิ่มมากขึ้นอีก (การปันส่วนสินเชื่อได้ลดลง) คาดว่าเนื่อง มาจากมาตรการดังกล่าว ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีอุปทานสินเชื่อส่วนเกินสูงมาก ที่ไม่สามารถ ปล่อยสินเชื่อออกมาได้

ค. ในวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ.2527 ได้ลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 14.8 คือ จาก 23 บาท ต่อ ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 27 บาท ต่อ ดอลลาร์สหรัฐฯ รวมทั้งได้เปลี่ยน ระบบการกำหนดค่าเงินบาทจากการผูกติดกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับ ตะกร้าเงินตราของประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย (Basket of Currencies) แทน ซึ่งมาตรการ นี้มีผลทำให้อุปทานสินเชื่อส่วนเกินอยู่ในระดับที่ค่อนข้างทรงตัวในวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2527 อุปทานสินเชื่อส่วนเกินยังสูงอยู่ประกอบกับเป็นช่วงที่พืชผลทางการเกษตรออกสู่ตลาด เพื่อให้การ ค้าขายและการส่งออกเป็นไปอย่างคล่องตัวธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้ลดอัตราธนาคารลง อีกร้อยละ 1 ต่อปี เป็นร้อยละ 13.5 ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2528 ธนาคารแห่งประเทศไทย

ไทยได้ประกาศให้ธนาคารพาณิชย์ลดวงเงินเบิกเกินบัญชี ที่ให้แก่ลูกค้าแต่ละรายไม่เกิน 50 ล้านบาท เพื่อชักจูงให้ใช้สินเชื่อระยะยาวเพิ่มขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ.2528 อุปทานสินเชื่อส่วนเกินของระบบธนาคารพาณิชย์ได้เพิ่มสูงขึ้นอีก เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศลดลง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากร้อยละ 19 ต่อปี เป็นร้อยละ 17.5 ต่อปี และลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจากร้อยละ 9 ต่อปี เป็นร้อยละ 8.5 ต่อปี

ง. ระดับของอุปสงค์เริ่มเพิ่มสูงขึ้น ในปี พ.ศ.2529 อาจเนื่องมาจากปัญหาอุปทานสินเชื่อส่วนเกินได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราการขยายตัวของเงินฝากมีสูงถึงร้อยละ 12.6 ต่อปี ขณะที่อัตราการขยายตัวของสินเชื่อมีเพียงร้อยละ 4.4 ต่อปี แม้ว่าธนาคารพาณิชย์ได้ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลงอยู่ที่ร้อยละ 11.5 ต่อปี ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของไทยยังไม่ฟื้นตัว ทำให้มีการชะลอการลงทุน รวมทั้งการที่ธนาคารพาณิชย์มีการระมัดระวังการให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้น หลังจากประสบกับปัญหาหนี้ปัญหาเป็นจำนวนมาก เช่น กรณีธนาคารมหานคร จำกัด และ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ทำให้นโยบายหลักของการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เปลี่ยนแปลงไปจากการที่เน้นการขยายตัวของกิจการเพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดไว้ มาเป็นการพยายามปรับฐานะการเงินให้มั่นคงขึ้น โดยการปรับปรุงคุณภาพสินทรัพย์และการบริหารงาน รวมทั้งการกระจายความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อมากขึ้น และจากการที่อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็วในปี พ.ศ.2529 นี้ เนื่องจากราคาน้ำมันในตลาดโลกลดลง อีกทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประสบปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลงบประมาณ ทำให้มีการลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจให้ฟื้นตัว ทางด้านธนาคารแห่งประเทศไทยได้ช่วยแก้ไขปัญหาลดอุปทานสินเชื่อส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ โดยประกาศลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ยืมอีก โดยเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ.2529 ได้ลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์จากร้อยละ 9 ต่อปี เหลือเพียงร้อยละ 8.5 ต่อปี และลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากร้อยละ 19 ต่อปี เป็นร้อยละ 17 ต่อปี

2.4 การปันส่วนสินเชื่อเพิ่มขึ้น แต่การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยคงที่ (ในช่วงปลายปี พ.ศ.2529 ถึง ไตรมาสที่สองของ ปี พ.ศ.2531)

ในช่วงปลายปี พ.ศ.2529 และต้นปี พ.ศ.2530 ซึ่งเป็นระยะที่ระบบการเงินมีสภาพคล่องสูง ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกพันธบัตรเป็นครั้งแรก เพื่อปรับสภาพคล่องส่วนเกินของระบบการเงินในตลาดซื้อคืน ต่อเนื่องจากการลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานและมาตรการทางการเงินอื่นๆ เพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจและการลงทุน ตั้งแต่ ปีพ.ศ.2529 ซึ่งได้ส่งผลให้สินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ขยายตัวเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 4.9 ต่อปี เมื่อปี พ.ศ.2529 เป็น

ร้อยละ 22.6 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2530 อย่างไรก็ตามการปันส่วนสินเชื่อได้เพิ่มสูงขึ้น ตั้งแต่ช่วงกลางปี พ.ศ. 2530 เนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้น โดยมีภาคการที่ภาคส่งออกเป็นตัวนำการเจริญเติบโต และการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้ขยายตัวมาก จากดัชนีราคาซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เท่ากับ 207.2 ในปลายปี พ.ศ. 2529 เป็น 452.7 ในไตรมาสที่สองของ ปีพ.ศ. 2531 ขณะที่ธนาคารพาณิชย์ได้แก้ไขปัญหาลินเชื่อที่ขาดคุณภาพไปแล้ว ทำให้ความต้องการสินเชื่อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึง ปี พ.ศ. 2530 จนกระทั่งระบบธนาคารพาณิชย์ได้เพิ่มทุนจดทะเบียนถึง 10,859 ล้านบาท* อีกทั้งในไตรมาสที่สองของ ปีพ.ศ. 2530 เป็นระยะสิ้นสุดการผ่อนผันข้อกำหนดในเรื่องการดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องลดการดำรงฐานะดังกล่าวจากร้อยละ 40 ของเงินกองทุน เหลือเพียงร้อยละ 20 ของเงินกองทุน อันเป็นผลทำให้ธนาคารพาณิชย์มีอุปทานสินเชื่อเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ในระดับที่ต่ำอยู่แล้วจึงทรงตัวและคงที่อยู่ในระดับต่ำนี้ต่อไป เพื่อลดอุปทานสินเชื่อส่วนเกิน

2.5 การปันส่วนสินเชื่อเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราดอกเบี้ยปรับตัวเพิ่มขึ้น (ในช่วงไตรมาสที่สองของปี พ.ศ. 2531 ถึง ปลายปี พ.ศ. 2533) โดยแบ่งออกเป็น 3 สาเหตุ คือ

ก. การปันส่วนสินเชื่อเพิ่มสูงขึ้น เนื่องมาจากอัตราดอกเบี้ยทางเศรษฐกิจเพิ่มสูง ความต้องการสินเชื่อเพื่อการลงทุนเพิ่มสูงทั้งในตลาดเงินและตลาดทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดหลักทรัพย์ ส่งผลให้ภาวะการเงินที่เริ่มตึงตัวในปี พ.ศ. 2531 อัตราดอกเบี้ยต่างๆ ปรับตัวสูงขึ้นโดยในช่วงไตรมาสที่ 2 และ 3 ได้มีการปรับตัวสูงขึ้น 2 - 3 ครั้ง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.5 ต่อปี เป็นร้อยละ 7.25 ต่อปี อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.25 ต่อปี เป็นร้อยละ 9.0 ต่อปี ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.5 ต่อปี เป็นร้อยละ 12 ต่อปี

---

* ธนาคารแห่งประเทศไทยมีนโยบายที่จะนำระบบการกำหนดความเพียงพอของเงินกองทุนตามมาตรฐาน BIS (Bank for International Settlement) ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลมาใช้กับระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยในปี พ.ศ. 2535 นี้ เพื่อให้ระบบธนาคารพาณิชย์ที่มีความมั่นคง เป็นที่ยอมรับของสากล และเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ข. ในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2532 อัตราการขยายตัวของเงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.6 ต่อปี ขณะที่อัตราการขยายตัวของสินเชื่อเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 29.2 ต่อปี ทำให้อุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินของระบบการเงินเริ่มเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากมีการไหลของเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามาอย่างต่อเนื่อง เพื่อลงทุนโดยตรงและเพื่อซื้อหลักทรัพย์ ทำให้ดุลการชำระเงินเกินดุลถึง 48,000 ล้านบาท จากนั้นจากการที่อัตราการขยายตัวของเงินฝากน้อยกว่าสินเชื่อ ทำให้เกิดการแข่งขันระดมเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ ทั้งในรูปแบบบริการต่างๆ และในรูปแบบของอัตราดอกเบี้ย จนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากคิดเพดานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ทั้งหมด นำไปสู่การเสนออัตราดอกเบี้ยเงินฝากได้ไต่ระดับที่ผิดกฎหมาย จนกระทั่งในวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 กระทรวงการคลังได้ยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงสุดสำหรับเงินฝากระยะเวลามากกว่า 1 ปี ขึ้นไป โดยให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณากำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่เกิน 1 ปีเอง จุดประสงค์เพื่อระดมเงินออมระยะยาวในประเทศ เพื่อรองรับโครงการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วง 4 - 5 ปีข้างหน้า จะมีโครงการลงทุนต่างๆ ที่ต้องการเงินทุนมากถึง 3.3 แสนล้านบาท แต่เงินออมในระบบมีเพียง 2.5 แสนล้านบาท ยังขาดอีก 8 หมื่นล้านบาท และเงินออมที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นเงินออมระยะสั้น รวมทั้งกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันอัตราดอกเบี้ยเงินฝากโดยเสรี ทั้งยังให้ธนาคารพาณิชย์มีความคล่องตัวในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ตลอดเวลา ส่วนเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยังคงกำหนดไว้ที่ร้อยละ 15 ต่อปี เพราะรัฐบาลไม่ต้องการให้กระทบต่อบรรยากาศการลงทุนในขณะนั้น

จากการยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่เกิน 1 ปีขึ้นไป ทำให้ปัญหาดอกเบี้ยเงินฝากได้ไต่ระดับลดลง และทำให้ธนาคารพาณิชย์มีกำไรลดลงจากการที่ต้นทุนในรูปแบบของดอกเบี้ยเงินฝากสูงขึ้น ธนาคารพาณิชย์จึงมีแนวโน้มขยายที่หารายได้ในรูปของค่าธรรมเนียมต่างๆ เพิ่มขึ้นแทน

ค. ในครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2533 ภาวะเศรษฐกิจไทยชะลอตัวลงเล็กน้อย แต่ยังคงสูงมากต่อเนื่องจาก 3 ปีที่ผ่านมา ในวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2533 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำทั้งหมด และสนับสนุนให้ภาคเอกชนใช้สินเชื่อในระยะยาวแทน ด้วยการให้ธนาคารพาณิชย์ลดวงเงินเบิกเกินบัญชีสำหรับลูกค้าแต่ละรายจาก 50 ล้านบาท ลงเหลือ 30 ล้านบาท หลังจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศรับพันธะข้อ 8 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และผ่อนคลายการปฏิวรรตเงินตรา ทำให้เงินทุนไหลเข้ามามาก จนเงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิเกินดุลถึง 94,400 ล้านบาท แต่อย่างไรก็ตาม

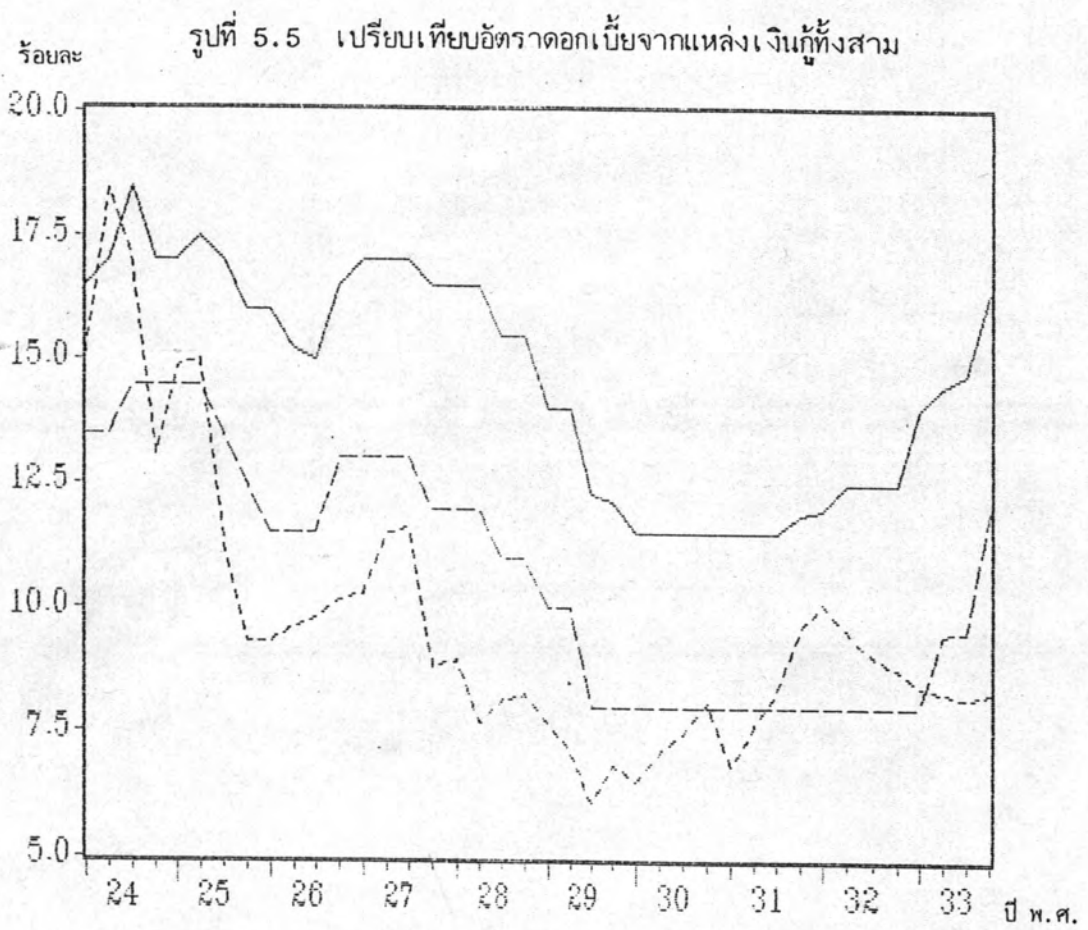
ตามจากการที่เศรษฐกิจไทยขยายตัว โดยมีอัตราการเติบโตเป็นเลขสองหลักติดต่อกันเป็นปีที่สาม อัตราการขยายตัวของสินเชื่อสูงส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุดในช่วง 8 ปี ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้เพิ่มเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากร้อยละ 16.5 ต่อปี เป็นร้อยละ 19 ต่อปี ในวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533 เพื่อสกัดกั้นภาวะเงินเฟ้อ

จากการทดสอบเชิงประจักษ์และการอธิบายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าช่วงเวลาที่ทำการศึกษาใน ปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2533 เป็นช่วงที่มีอุปทานสินเชื่อส่วนเกินมากกว่าอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน อันเนื่องมาจากในช่วงเวลาที่ทำการศึกษานั้นเป็นช่วงที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2527) และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศต่ำกว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ความระมัดระวังในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ลดลง ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์บางแห่งประสบปัญหาในการบริหาร สำหรับในช่วงที่อุปสงค์สินเชื่อมากกว่าอุปทานสินเชื่อเช่นนั้น มีผลทำให้หน่วยธุรกิจบางส่วนไม่ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ จึงต้องหันไปขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินอื่นๆ แทน รวมทั้งการระดมเงินทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีลักษณะเป็นพลวัต แสดงเหตุและผลของการปันส่วนสินเชื่อ และการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ย ดังนี้

1. นโยบายของทางการส่งผลต่อการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาเงินเฟ้อ การกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัว การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ส่งผลให้ความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อตามมา

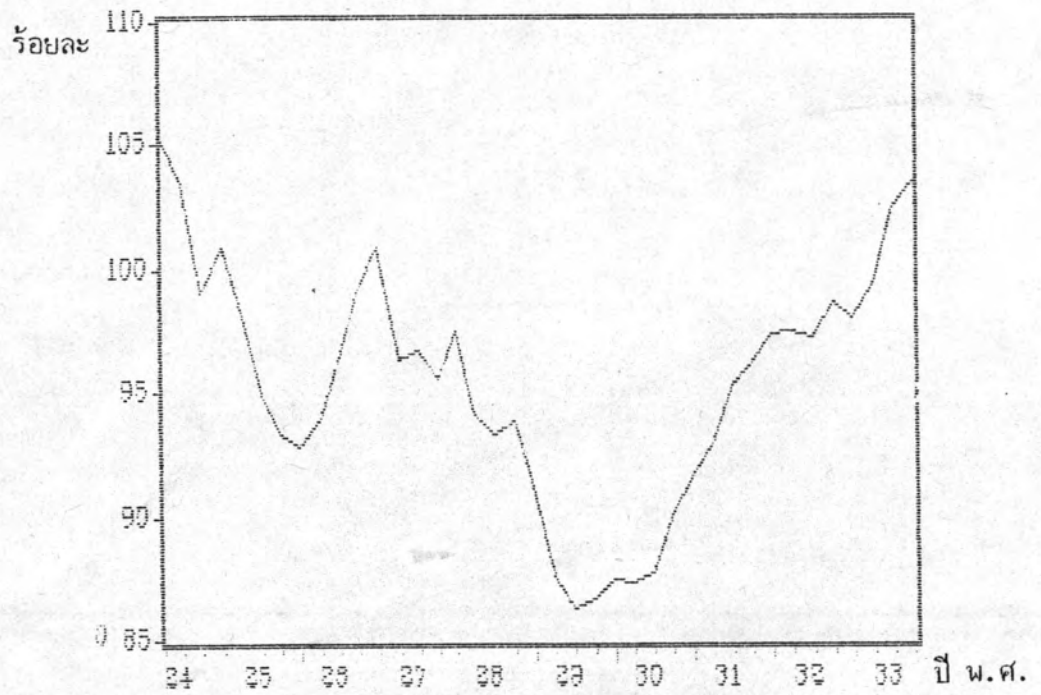
2. การปันส่วนสินเชื่อเกิดขึ้นเนื่องจาก ภาวะทางเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวและมีอัตราการเติบโตที่สูง อุปสงค์สินเชื่อสูง ส่งผลให้ความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อเปลี่ยนแปลงไป อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จึงต้องปรับตัวให้เกิดความสมดุล

————— อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์
 - - - - - อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย
 - . - . - . อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ (ยูโรดอลลาร์ ระยะเวลา 1 เดือน)

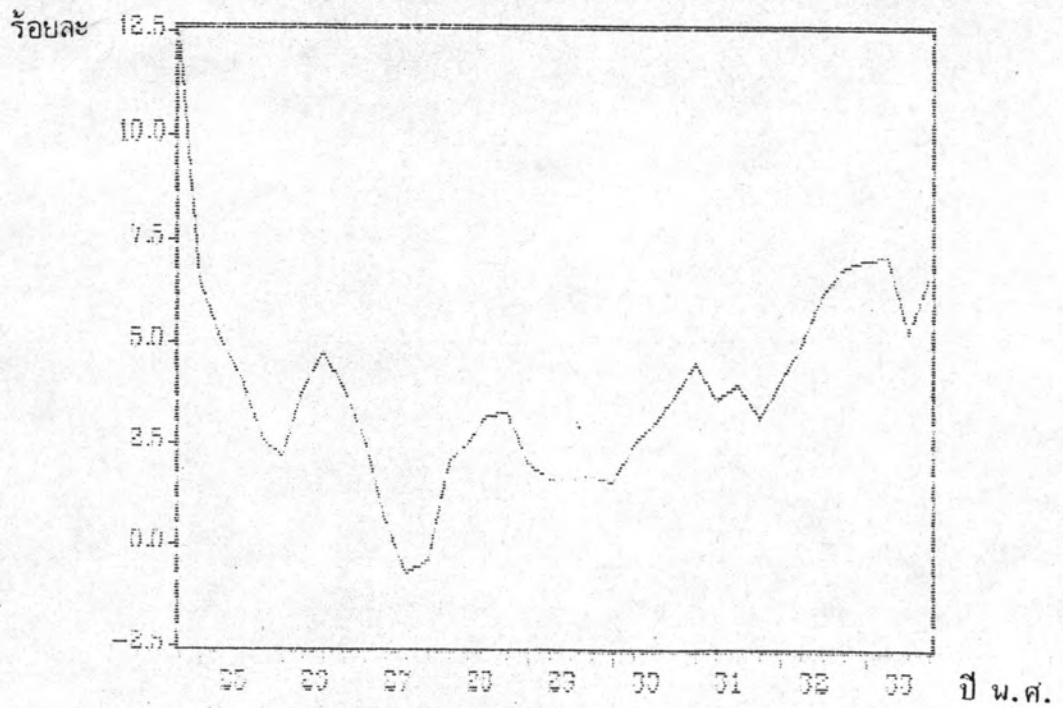
ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 5.6 สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์

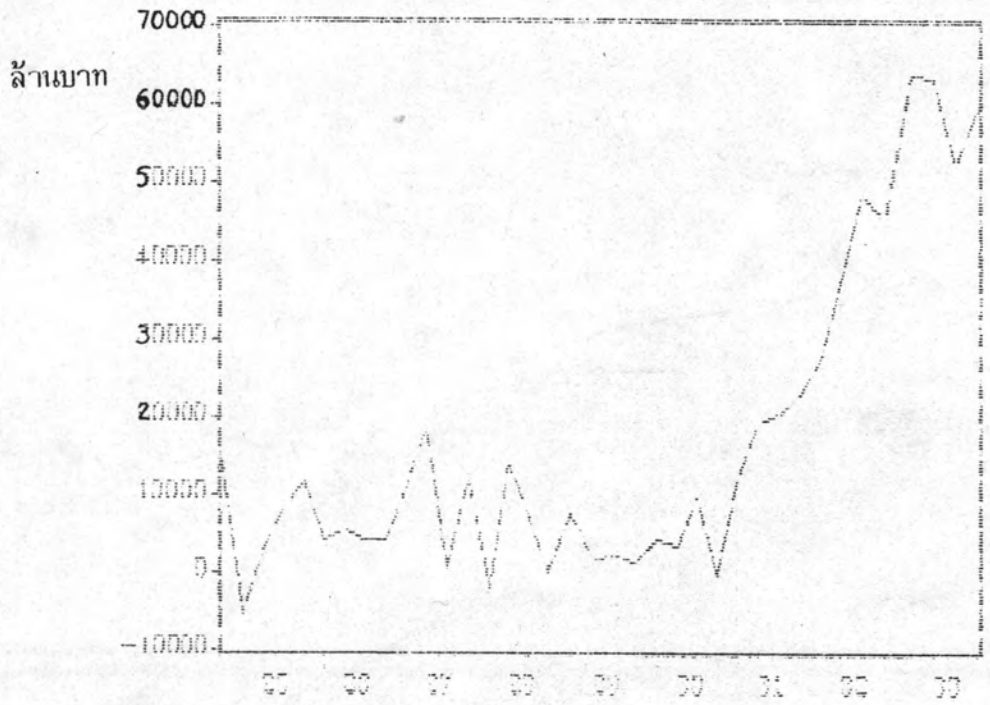
ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 5.7 อัตราเงินเฟ้อ

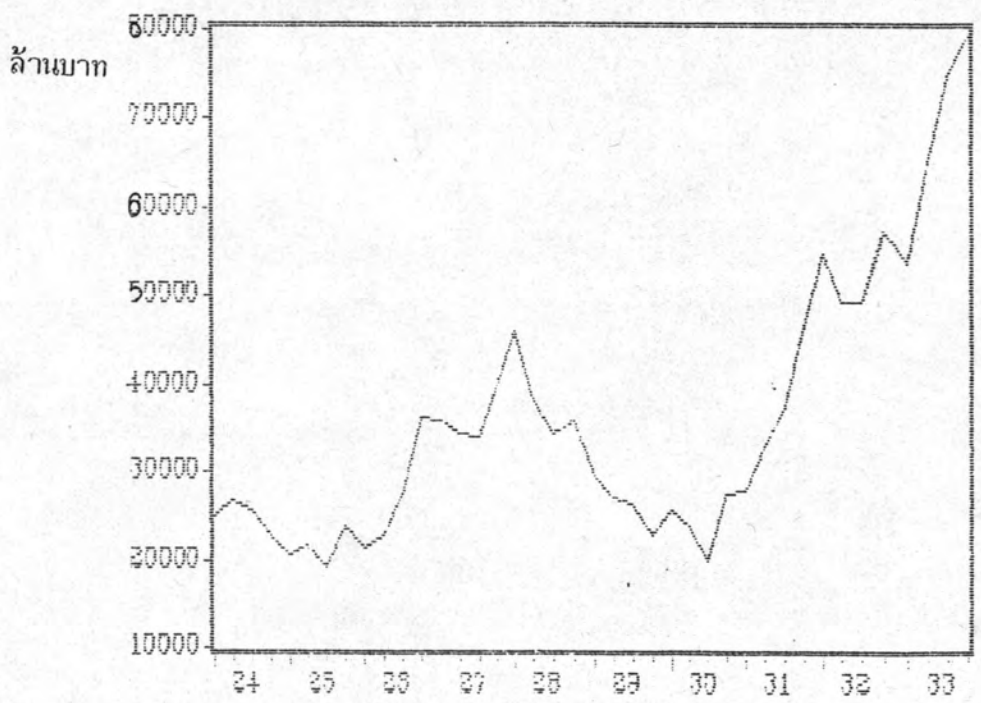
ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 5.8 ปริมาณเงินลงทุนเข้าสาขาในระบอบเศรษฐกิจไทย

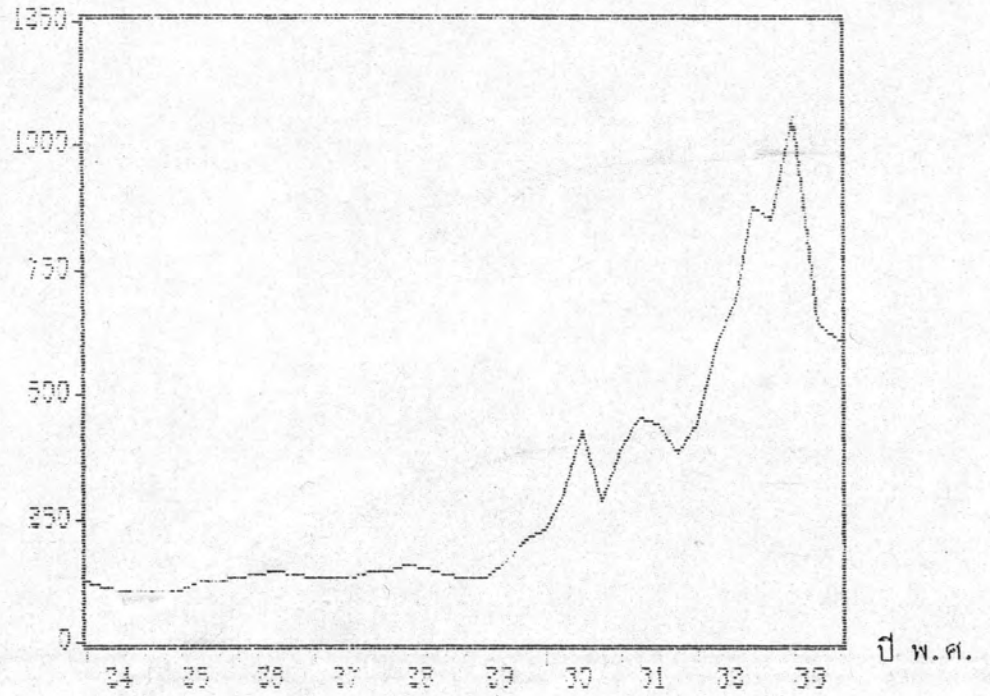
ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 5.9 ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 5.10 ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

รูปที่ 5.11 เปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์จากค่าจริงและค่าประมาณ

